

Araştırma Makalesi
Research Article

Elazığ İlindeki Amatör Balıkçıların Sosyo-Demografik
Özellikleri Üzerine Bir Ön Araştırma

Tuncay ATEŞŞAHİN¹, Ergün ASLAN¹, Mustafa Malik ÖZMEN¹

¹Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi

* Sorumlu yazar: Tel : +90 424 2370000 Faks : +90 424 2386287
e-posta: tatessahin@firat.edu.tr

Geliş Tarihi: 07.07.2013
Kabul Tarihi: 24.09.2013

Abstract

Amateur Fishermen in The Province of Elazığ A Preliminary Research on The Socio-Demographic Characteristics

In this study on amateur fishing activities were carried out in Elazığ for first time; people who are in occupation of the province's wetlands (Keban, Karakaya Dam Lakes, Hazar Lake and other small wetland areas of the province) as an amateur fishing in the region and the general socio-demographic characteristics were examined some structural features of the amateur fishing. Applied for the supply of the data, the field survey. In addition to this general pattern, with direct observations and interviews with amateur fishermen, some results have were reached. According to the findings of the amateur fishermen in the province of Elazığ, almost all (94.6%) did not have an amateur fishing license. According to the results for Turkey with reference to the province of Elazığ a large majority of the amateur-called illegal ameteur fishermen said. However, according to the results of this research, in the province of Elazığ 63% of those fishing for sport fishing bans, about 54% of the medium and a good level of knowledge of the length of, respectively. On the other hand the rate of 40.5% despite having four or more years of fishing experience, not do the job according to legal regulations, in terms of fisheries management is an important point to the existence of bureaucratic vulnerability. Elazığ in terms of water resources has an important potential for amateur fishing. The most important indicator of the rate of starters in the past year this activity was found to be 33.8%. At the same time, 62% of those who work in the age group from 20 to 40 age group is composed of young and dynamic. Another impressive conclusion; amateur in the public sector than those interested in fishing, which is a professional job, and the lower income group (79% of the income level of the subjects between 750 and 2250 TL) is the occurrence of communities have. As a result of socio-demographic obtained by the province of Elazığ in the near future in terms of sustainable fisheries management through the adoption of legal regulations with incomplete and neglected sports / amateur fishing has a significant potential for. This sector is also substantial extent for the economic region is poised to provide input.

Keywords: Amateur (Sports) Fishing, Recreational Fisheries, Elazığ, Amateur Fishing Certificate.

Özet

Elazığ ilindeki amatör balıkçılık faaliyetleri üzerine ilk kez yürütülen bu çalışmada; ilin sulak alanlarında (Keban, Karakaya Baraj Gölleri, Hazar Gölü ve İlin diğer küçük sulak alanları) amatör olarak balıkçılık uğraşı içerisinde olan insanların sosyo-demografik özellikleri ile genel olarak bölgedeki amatör balıkçılığın bazı yapısal özellikleri incelenmiştir. Araştırmada verilerin temini için saha anket çalışması uygulanmıştır. Bunun yanı sıra doğrudan gözlemler ve amatör balıkçılarla görüşmeler ile genel yapıyı içeren bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Elazığ ilindeki amatör balıkçıların neredeyse tamamının (%94.6) amatör balıkçı belgesine sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre Elazığ ili Türkiye geneli için referans alındığında, ülkemizde amatör olarak adlandırılan balıkçıların büyük bir çoğunlukta illegal avlandıkları söylenebilir. Buna karşın bu araştırmadan çıkan sonuçlara göre, Elazığ ilinde sportif amaçlı balık avcılığı yapanların %63'i avlanma yasakları, %54'ü ise avlanma boyları hakkında orta ve iyi derece-

de bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Diğer taraftan %40.5 oranında 4 yıl ve daha fazla balıkçılık tecrübesine sahip olmalarına karşın, bu işi yasal mevzuata göre yapmamaları, balıkçılık yönetimi açısından önemli bir bürokratik zafiyetin varlığına işaret etmektedir. Elazığ ili su kaynakları açısından amatör balıkçılık için önemli bir potansiyele sahiptir. Bunun en önemli göstergesi son bir yıl içerisinde bu faaliyete başlayanların oranı %33.8 olarak saptanmıştır. Aynı zamanda bu işi yapanların %62'si 20 ile 40 yaş grubu arasında genç ve dinamik bir yaş grubundan oluşmaktadır. Bir başka çarpıcı sonuç ta; amatör balıkçılığa ilgi duyanların daha çok kamu sektöründe, profesyonel bir işi olan ve alt gelir grubuna (deneklerin %79'unun gelir seviyesi 750 ile 2250 TL arasındadır) sahip topluluklardan meydana gelmesidir. Sonuç olarak elde edilen sosyo-demografik göstergelere göre Elazığ ili yakın gelecekte sürdürülebilir balıkçılık yönetimi açısından eksik ve ihmal edilen yasal mevzuatların uygulamaya koyulması ile birlikte sportif/amatör balık avcılığı için önemli bir potansiyele sahiptir. Bu sektör aynı zamanda bölge de için azımsanmayacak ölçüde bir ekonomik girdi sağlamaya adaydır.

Anahtar Kelimeler: Amatör (Sportif) Balıkçılık, Rekreasyonel Balıkçılık, Elazığ, Amatör Balıkçılık Belgesi.

Giriş

Elazığ İli Doğu Anadolu Bölgesi'nin güneybatısında, Yukarı Fırat havzasında yer almaktadır. Elazığ il toprakları, toplam su yüzeyi dahil 9151 km²'lik bir yüzölçümü ile Türkiye yüzölçümünün binde 12'si kadardır. Doğal göl olarak Hazar Gölü, baraj gölü olarak ise ülkemizin en büyük ikinci baraj gölü olan Keban Baraj Gölü Elazığ il sınırları içerisindedir. Üç tarafı sularla kaplı olan Elazığ ili,

sınırları içerisinde yer alan Keban ve Karakaya Baraj Gölleri ile ülkemizin en zengin su potansiyeline sahip illerinden biridir (Şekil 1).

Toplamı 103.976 ha'lık bir alanı kapsayan Keban, Karakaya, Kralkızı, Kalecik ve Cip Baraj Gölleri ile Hazar Gölü'nün il sınırları içerisinde kalan kısmının toplam kullanılabilir yüzey alanı 49.494 ha'dır (Özmen vd., 2010).

Şekil 1. Elazığ ilinin iç su potansiyeli.

Amatör balıkçılığın yasal çerçevesi 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu, Su Ürünleri Yönetmeliği ve Su Ürünleri Tebliği ile belirlenmiştir (URL,1). Bu tebliğ; denizlerimizde ve iç sularımızdaki doğal yaşam alanlarının korunması, buralarda bulunan su ürünleri kaynaklarımızdan amatörce yararlanılması, sorumlu ve sürdürülebilir avcılık için, amatör balıkçılığın belirli kurallar çerçevesinde yapılmasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Tebliğe göre amatör balıkçılık; sadece rekreasyon, spor veya dinlence amacıyla yapılan, maddi ve ticari kazanç gayesi gütmeyen, avlanılan ürünün satılmadığı balıkçılık etkinliğini ifade etmektedir (Doğan ve Çağıltay,2012).

Rekreasyonel balıkçılık dünya çapında milyonlarca kişiyi ilgilendiren ve önemli sosyal, ekonomik faydaları olan bir balıkçılık faaliyeti olarak tanımlanmıştır. Bu balıkçılık faaliyetine katılımı küresel olarak tahmin etmek zor olsa da Arlinghaus ve Cooke (2009)'a göre dünyada yetişkin nüfusun ortalama % 10.6'sı bu sporu yaptığını tahmin etmektedirler. Buna karşın amatör balıkçılık için potansiyel oluşturan kaynakların ticari balıkçılar tarafından sömürüldüğü (Sauer vd., 1997) iddia edilmektedir. Birçok ülkede ticari balıkçılar ile rekreasyonel balıkçılar arasındaki çatışma söz konusudur. Buna karşılık, dünya çapında birçok ülkede (Avustralya, Güney Afrika, ABD) bu sporu kayıt altına almak için önlemler alınmıştır (Radomski vd., 2001; Kearney,2002).

Rekreasyonel balıkçılık dünyada birçok insanın boş zamanlarını değerlendirdiği zevkli bir aktivite olarak kabul edilmektedir (Sipponen ve Muotka, 1996; Ditton 2008; Arlinghaus ve Cooke, 2009). Bu etkinliğin her yıl bazı ülkelerde milyarlarca dolar ekonomik değeri olduğu tahmin edilmektedir (Peirson vd., 2001; Ditton ,2008; Hofmann, 2008).

Doğal kaynak yönetimi arasında rekreasyonel balıkçılık yöntemi en zor alanlar içindedir. Doğal kaynakların ekolojik, sosyo ekonomik etkileri gibi karmaşık yapıları yüzünden yönetim tarzı oldukça zordur. Bu zorlukları aşmak için örneğin stok dinamikleri, oltacı yanıtları, balıkçılık çabalarının coğrafik dağılımları gibi değişkenlikler arasındaki ilişkiler bu zorlukların başında gelmektedir. Sportif amaçlı balıkçılık son derece tartışmalı bir konudur. Son yıllarda, sürdürülebilirlik ve rekreasyonel balıkçılığın yönetiminin yanı sıra tabi balık stoklarının korunması ile ilgili artan endişeler oluşmuştur. Ayrıca rekreasyonel balıkçılığın sosyal ve ekonomik boyutu gibi faydalar iyi değerlendirilmelidir. Rekreasyonel balıkçılık alanları ve bu alanlarda kullanılan avcılık aletlerinin yönetilmesi amacıyla balıkçılık çabalarının kısıtlanarak maksimum ürünü elde etmek önemlidir (Gao ve Hailu,2011).

Rekreasyonel balıkçılık Kanada, İtalya, İspanya ve ABD gibi gelişmiş ülkelerde kıyı boyunca faaliyet gösterildiği kayıt edilmiştir. Avrupa da rekreasyonel balıkçılık eğlenceli bir aktivite olarak görülüyorsa da; 25 milyon Avrupa birliğinde sportif balıkçılık için tahminen 25 milyar Avro para harcandığı iddia edilmektedir. Rekreasyonel balıkçılığın sosyal ve ekonomik etkisi yüksek olmasına rağmen, ekonomi ve kaynakların aşırı kullanımına dair değerlendirmeler bulunmamaktadır (Tunca vd., 2012).

Ülkemizdeki amatör balıkçılık gerek kavram gerekse de uygulama açısından henüz kurumsal bir yapı söz konusu değildir. Amatör olta balıkçılığının gelişme gösterdiği ve dev bir ticari sektör haline geldiği Japonya, ABD ve AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında oldukça dağınık, karmaşık, yönetsel açıdan güçsüz ve yetersiz özelliklere sahip, sorunları çözülememiş bir tablo ile karşılaşılmaktadır (Zengin, 2013).

Amatör balıkçılık; sadece rekreasyon, spor veya dinlenme amacıyla yapılan, maddi ve ticari kazanç gayesi gütmeyen balıkçılık etkinliği olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilir ve sürekli balıkçılığın sağlanabilmesi kuşkusuz bilinçlendirilmiş amatör balıkçıların sayısının artışıyla paralellik göstermektedir. Elazığ ilinde amatör balıkçılık üzerine ilk kez yapılan bu çalışmada; amatör balıkçılığın durumu, rekreasyonel faaliyetlerin geliştirilmesi için araştırma yapılmıştır.

Materyal ve Metot

Elazığ ilinde bulunan sulak alanlarda (Keban, Karakaya baraj Gölleri, Hazar Gölü ve ilin diğer küçük sulak alanları) amatör balıkçılık yapan, tesadüfi olarak seçilen ve gönüllü olarak anketi cevaplamayı kabul eden 74 kişiye ulaşılmıştır.

Hazırlanan anket formunda balıkçıların sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapılarını ortaya çıkaracak 18 adet sorular hazırlanıp oltacılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak doldurulmuştur.

Ankette; balıkçıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, çocuk sayısı, öğrenim düzeyi, mesleği, aylık geliri, sosyal güvenlik durumları, amatör balıkçı belgesinin varlığı, balıkçılığı seçme nedeni, balıkçılık tecrübesi, balık türlerini tanıması, avladığı balık türü, avladığı balığı nasıl değerlendirdiği, yem tercihi, avlanma yasakları hakkında bilgisi, avlanma boyu hakkında bilgisi, tırivırı kullanımı, olta tercihi gibi bilgiler araştırılmıştır.

Türkiye'de ve ilimizde amatör balıkçılık belgesine sahip kaç amatör balıkçının amatör balıkçılık belgesinin olduğunu Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nden alınan verilerle netleştirilmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada toplam 74 olta balıkçısı ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; Elazığ ilinde amatör balıkçılık yapanların 70'i erkek (%94.6), 4'ü kadın (%5.4)'dir. Yaş dağılımına bakıldığında %12.2'si 0-20 yaş aralığında, %62.2'si 21-40 yaş aralığında, ve %25.7'si ise 41 yaş üstündedir. Amatör balıkçılığa yeni başlayanlar %33.8 iken, balıkçılık tecrübesi 48 ay üstü olanlar %40.5'dir. Amatör balıkçılık yapanların %67,6'sı evli, %40,5'inin ise çocuğu yoktur. Öğrenim durumlarına bakıldığında en yüksek oranı %43,2 ile lisans mezunları oluştururken, lise mezunları (%29,7), diğerleri (yüksek lisans, doktora) (%14,9), ortaokul mezunları (%4,1), ilkokul mezunları (%8,1) takip etmektedir. Amatör olta balıkçılarının %54,1 kamu personeli, %36,5'i serbest meslek erbabıdır. Ankete katılanların yaş ortalaması 33,8 olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Yapılan bu çalışmada amatör balıkçıların aylık gelirleri sınıflandırıldığında 0-750 TL (%29.7), 751-1500 TL (% 27) 1501-2250 TL (%23), 2251-3000 TL (%13.5), 3001 ve üzeri ise (%6.8) olarak bulunmuştur. Amatör balıkçıların Amatör Balıkçı Belgesinin varlığı ise (%94.6) sının bu belgeye sahip olmadığı, balıkçılık seçme nedenlerinin hobi (%95.9) olduğu, balıkçılık tecrübelerinin (Ay) olarak 0-12 (%33.8), 13-24 (%4.1), 25-36 (%8.1), 37-48 (%13.5) ve 49 ay ve üstü (40.5) olarak bulunmuştur. Ayrıca avladıkları balığı değerlendirmesi ise %87.8 beslenme, %12.2 ise satış olarak bulunmuştur. Amatör balıkçıların olta tercihleri Makaralı (kamış) (%77), Çaparı (%14.9), Kaşık (Maps) (%1.4) ve diğerleri (%6.8) olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Elazığ ilindeki amatör olta balıkçılığının profili

Parametreler	Frekans	Yüzde (%)
1-Yaş Dağılımı		
0-20	9	12,2
21-40	46	62,2
41-60	19	25,7
2-Cinsiyet		
Bay	70	94,6
Bayan	4	5,4
3-Medeni Durum		
Bekâr	24	32,4
Evli	50	67,6
4-Çocuk Sayısı		
Yok	30	40,5
1	11	14,9
2	19	25,7
3	10	13,5
4	4	5,4
5-Öğrenim Durumu		
İlkokul	6	8,1
Ortaokul	3	4,1
Lise	22	29,7
Lisans	32	43,2
Diğer (Yüksek Lisans, Doktora)	11	14,9
6-Meslek		
Kamu	40	54,1
Serbest	27	36,5
İşçi	2	2,7
Emekli	5	6,8
7-Aylık Geliri		
0-750	22	29,7
751-1500	20	27
1501-2250	17	23
2251-3000	10	13,5
3001+	5	6,8
8-Sosyal Güvencesi		
Emekli Sandığı	36	48,6
SSK	28	37,8
Bağ-Kur	6	8,1
Yok	4	5,4
9-Amatör Balıkçı Belgesinin Varlığı		
Evet	4	5,4
Hayır	70	94,6
10-Balıkçılığı Seçme Nedeni		
Hobi	71	95,9
Ticari	1	1,4
Baba Mesleği	2	2,7

11-Balıkçılık Tecrübesi (Ay)		
0-12	25	33,8
13-24	3	4,1
25-36	6	8,1
37-48	10	13,5
49+	30	40,5
12-Avladığı Balık Türü		
Alabalık	33	44,6
Sazan	18	24,3
Turna	7	9,5
Diğer	1	21,6
13-Avladığı Balığı Değerlendirmesi		
Beslenme	65	87,8
Satış	9	12,2
14-Yem Tercihi		
Solucan	20	27
Ekmek	7	9,5
Çekirge	7	9,5
Karides	4	5,4
Diğer	36	48,6
15-Avlanma Yasakları Hakkında Bilgisi		
Çok Kötü	12	16,2
Kötü	2	2,7
Orta	25	33,8
İyi	29	39,2
Çok İyi	6	8,1
16-Avlanma Boyları Hakkında Bilgisi		
Çok Kötü	19	25,7
Kötü	11	14,9
Orta	15	20,3
İyi	25	33,8
Çok İyi	4	5,4
17-Tırıvırı Kullanımı		
Evet	5	6,8
Hayır	65	87,8
Bilgim Yok	4	5,4
18-Olta Tercihi		
Makaralı (kamış)	57	77
Çaparı	11	14,9
Kaşık (maps)	1	1,4
Diğer	5	6,8

Tartışma ve Sonuç

Amatör (sportif) balıkçılığı düzenleyen ve balıkların avlanmasında çeşitli düzenleme getiren tebliğde avcılık yapabilmek için "Amatör Balıkçılık Belgesi" alma zorun-

luluğunun olmaması nedeniyle amatör balıkçılıkla ilgili düzenli bir kayıt sistemi mevcut değildir.

Ülkemizin birçok ilinde denizde ve iç sularda yaygın olarak amatör balıkçılık yapılmaktadır. Bu nedenle kişilerin sayısı, yaşı, mes-

leği, ne kadar balık avladıkları ve genellikle hangi türüne miktarda avladıkları, nasıl değerlendirdikleri hakkında bilgi eksikliği vardır. Amatör balık avcılarını ile ilgili bilgiler ve bu faaliyetlerin ekosistem üzerine olan etkileri henüz rakamsal olarak ölçülememektedir. Diğer taraftan amatör balık avcılığı faaliyetinin denetimi gerektiği gibi yapılmamaktadır (Doğan ve Çağıltay, 2012).

Aynı bölgeyi temsil etmesine karşın, Dartay vd. (2009) Keban Baraj Gölü, Pertek Bölgesinde ticari balıkçılar üzerine yaptıkları bir çalışmada, öğrenim durumları büyük bir oranda (%80) ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Buna karşın Elazığ ilinde amatör balıkçılık yapan balıkçılar üzerinde yapılan bu çalışmada eğitim seviyesi çok daha yüksek

bulunmuştur. Amatör balıkçıların hobi ve sportif amaçlı balık avlayanların sadece %8'i ilköğretim mezunudur. Bunun sebebi Dartay vd., (2009) yaptıkları çalışma ticari balıkçılar üzerine yapıldığı için ankete katılan balıkçılar bu işi ticari olarak yapıyor olması gibi nedenlerin etkili olduğu tahmin edilmektedir. Ancak Doğan ve Çağıltay (2012)'in sonuçları bu saptamanın tersi bir sonucu işaret etmektedir. Nitekim İstanbul gibi büyük bir metropolde, üstelik Galata ve Boğaziçi gibi merkezi bölgelerdeki amatör balıkçıların %40'ı ilköğretim mezunu olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu bu araştırmanın sonucu ile çelişkili görülse de, bunun çok büyük ve karmaşık bir demografik yapıya sahip İstanbul ilinin özelliklerinden kaynaklandığı söylenebilir (Tablo 2).

Tablo 2. Amatör ve ticari balıkçılıkta yapılan çalışmaların kıyaslanması (Bu tablodaki göstergelerin her birinde oransal açıdan en yüksek veya benzeşen parametreler mukayese edilmiştir)

Parametreler	Dalkıran ve Baki, 2009 (Amatör)	Dırmıkçı, 2009 (Amatör)	Dartay vd., 2009 (Ticari)	Doğan ve Çağıltay, 2012 (Amatör)	Tunca vd., 2012 (Amatör)	Veiga vd., 2013 (Amatör)	Bu Çalışma (Amatör)
N (adet)	50	100	31	352	50	1298	74
Araştırma alanı	Yalova	İzmir Körfezi	Keban Barajı, (Elazığ)	İstanbul, Galata ve Boğaziçi Köprüleri	İzmir Körfezi	İspanya	Elazığ
Cinsiyet	-	Erkek (%94)	-	-	Erkek (%98)	Erkek (%98,5)	Erkek (%94,6)
Yaş (en fazla)	51 yaş üstü (%41)	25-50 (%64)	40-52 (%67,7)	30-39 (%29,3)	41-60 (%50)	48 (ortalama)	21-40 (%62,2)
Medeni durum	-	Evli (%76)	Evli (%87,1)	Evli (%83,8)	Evli (%74)	-	Evli (%67,6)
Eğitim durumu		İlköğretim ve Yükseköğretim (%38)	İlkokul (%80,6)	İlkokul (%40,1)	Ortaokul ve Lise (%30)	İlkokul (%36,8)	Lisans (%43,2) ilköğretim (%8,1)
Aylık geliri (TL)	-	-	-	-	501-1000 (%36)	150-2500 (%40,4)	0-750 (%29,7)
Sosyal güvence	-	-	Yok (%61,2)	Var (%70,2)	-	-	Var (%94,6)
Balıkçılığı seçme nedeni	-	Amatör (%50)	İşsizlik (%77,4)	Hobi (%73,9)	-	-	Hobi (%95,9)
Amatör balıkçı belgesine sahip olanlar	%100	(%32)	-	(%24,4)	(%36)	-	(%5,4)
Balıkçılık tecrübesi	-	60 aydan az (%32)	-	12-120 ay (%49,7)	-	2 ay (ortalama) (%)	49 ay ve üstü (%40,5)

Dırmıkçı (2009) da İzmir Körfezinde yaptığı çalışmada yaş aralığının 25-50 (%64) olarak, bu çalışmada ise amatör balıkçıların 21-40 yaş aralığı (%62) olarak bulunmuştur. Yapılan bu çalışma ile İzmir ilindeki çalışma benzerlik göstermektedir. Özellikle genç nüfusun amatör balıkçılık yaptığı ve amatör balıkçılığın geleceğinin daha iyi olabileceği fikri ortaya çıkabilmektedir. Eğitim durumuna bakılacak olunursa İzmir ilinde yükseköğretim ve ilköğretimin (%38), bu çalışmada ise en fazla lisans (%43) ve ilköğretimin ise (12.2) olarak bulunmuştur. Balıkçılık seçme nedenlerine bakılacak olunursa amatör olarak (%50) Elâzığ'daki bu çalışmada ise amatör (95.9) olduğu belirlenmiştir. İzmir ilinin amatör balıkçılıkta iyi olması ve bu işi hobi olarak yapanların yanında, gelir sağlamak amacıyla da faaliyet gösterenlerin olduğu tahmin edilmektedir. Elazığ ilinde ise amatör balıkçılığın daha çok hobi amaçlı olarak yapıldığı görülmektedir. Yine kontrol mekanizmaların daha sıkı bir şekilde yürütüldüğü düşünülen İzmir ilinde amatör balıkçı belgesi bulundurma oranı (%32) Elazığ iline göre (%5.4) daha fazla bulunmuştur (Tablo 2).

Dalkıran ve Baki (2009) yaptığı çalışmada Yalova ilinde 2005-2008 yılları arasında amatör balıkçıların belge yenileme oranlarıyla ilgili yaptıkları çalışmada, yaş gruplarını 18-30 (%9), 31-40 (%25), 41-50 (%25), 51+ (%41) olarak belirlemiştir. Meslek gruplarını emekli (%26,2), serbest (%22,4) olarak belirtmişlerdir. Bu çalışmada ise en fazla yaş oranının (%62.2) ile 21-40 yaş aralığında, çalışma durumlarının ise en fazla kamu (%54.1), serbest (%36.5) olarak bulunmuştur. Yalova ilinde önemli sayıdaki bir emeklinin varlığı bu kentin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantısı ile ilişkilidir. Bu çalışmada ise kamu çalışanlarının daha fazla amatör balıkçılık yaptığı tespit edilmiştir. Zengin (2013)' amatör balıkçıların Çanakkale Boğazı için benzer (%22) tespitinde bulunmuştur. Yalova,

Çanakkale, İzmir gibi batıdaki yerleşimler emeklilerin yaşamak için tercih ettiği kentlerdir (Zengin, 2013). Bu nedenle batı kentlerindeki yaş oranı görece daha yüksektir. Belki Elazığ gibi doğudaki kentlerde yaşayan ve memur gibi çoğunlukla kamu kesiminde çalışanların hafta sonları için sosyal-kültürel etkinlik açısından çok fazla seçenekleri olmadığından, belki de boş zamanlarını amatör balıkçılık ile geçirmektedirler.

Tunca vd. (2012) İzmir Körfezinde amatör balıkçılık üzerine yaptıkları çalışmada profesyonel mesleği olanlar (%64) olarak bulurken yaptığımız bu çalışmada (%93.3) olarak bulunmuştur. Amatör balıkçılık belgesinin varlığı ise (%36) olarak tespit ederlerken bu çalışmada (%5.4) olduğu bulunmuştur. İzmir iline göre daha kırsalda bulunan Elazığ ilindeki amatör balıkçıların daha az bilinçte olduğu, kırsal bölgede olması nedeniyle kontrol mekanizmasının daha az işleyişi gibi nedenlerden dolayı amatör balıkçılık belgesi bu bölgede az temin edildiği söylenebilmektedir.

Veiga vd. (2013)'de İspanyada yapmış olduğu çalışmada 1298 amatör balıkçıya ulaşımlardır. Amatör balıkçıların yaş ortalamasını 48 olarak belirlerken, bu çalışmada yaş ortalaması 33 olarak bulunmuştur. Eğitim durumu ilkökul (%36.8), Elazığ ilinde yapılan bu çalışmada ise en fazla Lisans (% 43.2) en az ise ilkökul (%8.1) olarak bulunmuştur. Gerek Avrupa birliği ülkesi gerekse balıkçılık kültürü iyi olduğu bilinen İspanya'nın amatör balıkçıların eğitim durumu Elazığ iline göre çok geride kaldığı söylene bilinir. Aylık gelirlerine bakılacak olunursa İspanyadaki çalışmada 150-2500 TL (%40.4), bu çalışmada en fazla oranı 0-750 TL (%29) olarak bulunmuştur. İspanya'daki bu çalışmada Balıkçılık tecrübesi ortalama olarak verilmiştir (2 ay) bu çalışmada ise 49 ay ve daha fazla balıkçılık tecrübesine sahip olanların oranı % 40 dır (1 € = 2.500 TL olarak hesaplanmıştır).

Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü resmi kayıtlarına göre ülkemizde amatör balıkçılık belgesine sahip toplam 86.961 kişi bulunmaktadır. Buna karşın Elazığ ilinde amatör balıkçılık belgesine sahip balıkçı sayısı 78'dir (BSGM, 2012). Ülke genelinde bir değerlendirme yapılacak olunursa; Elazığ ili için salt belge sahibi olan ve bu işi yasal anlamda yapan amatör balıkçıların oranı, anket sonuçlarına göre çok düşüktür (%5). Bununla birlikte çok fazla sayıda (%95) kişi sportif anlamda balıkçılığa ilgi duymaktadır. Bu potansiyelin legal hale dönüştürülmesi ve ildeki tüm amatör avcılarının bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu durumun düzeltilmesi için yasal ve tüzel organizasyonlara önemli bir görev düşmektedir.

Amatör balıkçılık, ticari kazanç gayesi güdülmeyen, stres giderme amaçlı ya da hobi olarak yapılan bir avcılık faaliyetidir. Amatör balıkçılıkla ilgili olarak ülkemizde zorunlu bir lisans sistemi bulunmamaktadır. Böyle bir sistem bulunmadığı için amatör balıkçılığa ve balıkçılık yapan kimselere ait kayıtlar da düzenli olarak tutulmamaktadır.

Bu nedenle; kimler tarafından yapıldığı, hangi yaş gruplarındaki insanların amatör balıkçılıkla ilgilendiği, amatör balıkçılıkla uğraşan kişilerin gelir düzeyleri, hangi meslek grubunda buldukları, avlanılan av miktarı amatör balıkçılığın ekosisteme nasıl bir etkisinin olduğu gibi konular bilinmemektedir. Ayrıca amatör balıkçılık için gerekli olan ekipmanların satışı da bir sektör oluşturduğu halde, amatör balıkçılığın ulusal ekonomiye dolaylı yoldan sağladığı bu katkının da ne olduğu bilinmemektedir (Dalkıran ve Baki, 2009).

Elde edilen bulgulara göre Elazığ ilindeki amatör balıkçıların neredeyse tamamının (%94.6) amatör balıkçı belgesine sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre Elazığ ili Türkiye geneli için referans alındığında, ülkemizde amatör olarak adlandırılan balıkçıların büyük bir çoğunlukta illegal avlandıkları

söylenbilir. Buna karşın bu araştırmadan çıkan sonuçlara göre, Elazığ ilinde sportif amaçlı balık avcılığı yapanların %63'i avlanma yasakları, %54'ü ise avlanma boyları hakkında orta ve iyi derecede bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Diğer taraftan % 40.5 oranında 4 yıl ve daha fazla balıkçılık tecrübesine sahip olmalarına karşın, bu işi yasal mevzuata göre yapmamaları, balıkçılık yönetimi açısından önemli bir bürokratik zafiyetin varlığına işaret etmektedir.

Elazığ ili su kaynakları açısından amatör balıkçılık için önemli bir potansiyele sahiptir. Bunun en önemli göstergesi son bir yıl içerisinde bu faaliyete başlayanların oranı %33.8 olarak saptanmıştır. Aynı zamanda bu işi yapanların %62'si 20 ile 40 yaş grubu arasında genç ve dinamik bir yaş grubundan oluşmaktadır. Bir başka çarpıcı sonuç ta; amatör balıkçılığa ilgi duyanların daha çok kamu sektöründe, profesyonel bir işi olan ve alt gelir grubuna (deneklerin %79'unun gelir seviyesi 750 ile 2250 TL arasındadır) sahip topluluklardan meydana gelmesidir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre; ülkemizde amatör balıkçılığın geliştirilmesi ve sucul kaynakların daha rasyonel bir şekilde kullanılabilmesi için amatör balıkçıların bilinçlendirilmesi, eğitilmesi ve kaynak kullanım algısının yerleştirilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan amatör balıkçılığın disipline edilmesi için de mutlaka zorunlu bir 'lisans/sertifika sisteminin' getirilmelidir. Amatör balıkçılığın sürdürülebilir bir hale getirilmesi gibi konular özenle irdelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak elde edilen sosyo-demografik göstergelere göre Elazığ ili yakın gelecekte sürdürülebilir balıkçılık yönetimi açısından eksik ve ihmal edilen yasal mevzuatların uygulamaya koyulması ile birlikte sportif/amatör balık avcılığı için önemli bir potansiyele sahiptir. Bu sektör aynı zamanda bölge de için azımsanmayacak ölçüde bir ekonomik girdi sağlamaya adaydır.

Kaynaklar

- Arlinghaus, R. ve Cooke. S.J. 2009. Recreational fisheries: socioeconomic importance, conservation issue and Management challenges. Oxford, UK: Blackwell Publishing, 39–58.
- BSGM, 2012. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Başbakanlık Bilgi Edinme Servisi. 28.12.2012.
- Dalkıran, G. ve Baki, B. 2009. Yalova İlinde Sportif (Amatör) Balıkçılık Yapan Kişilerin Yaş Grupları, Meslek Grupları ve Belgelerini Yenileme (Vize) Oranları Üzerine Bir Araştırma, XV. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu, 01-04 Temmuz 2009, Rize.
- Dartay, M., Duman, E., Duman M. ve Ateşşahin, T. 2009. Keban Baraj Gölü Pertek Bölgesi Balıkçılarının Sosyo-Ekonomik Analizi, E.Ü. Su Ürünleri Dergisi, 26 (2): 135-138.
- Dırmıkcı, L. 2009. İzmir Körfezi'nde Kıyıda Yapılan Amatör Balıkçılık Üzerine Araştırma, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 39s. Bornova, İzmir.
- Ditton, R.B. 2008. An International Perspective On Recreational Fishing. Ø. Aas, R. Arlinghaus, R.B. Ditton, D. Policansky ve H.L. Schramm Jr (eds), Global Challenges in Recreational Fisheries. Oxford: Blackwell Publishing, 5–55.
- Doğan, K. ve Çağıltay, F. 2012. İstanbul İlinde (Atatürk ve Galata Köprüsü) Sportif Olta Balıkçılığı Yapanların Sosyo-Ekonomik Yapısına Yönelik Bir Araştırma, Türkiye'nin Kıyı Alanları ve Deniz Alanları IX. Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı, 14-17 Kasım, Antakya-Hatay, Cilt I, Sayfa 545-552.
- Hofmann, N. 2008. Gonefishing: A profile of recreational fishing in Canada. Statistics Canada, EnviroStats, 2: 7–13.
- Gao, L. ve Hailu, A. 2011. An Agent-Based Integrated Model of Recreational Fishing and Coral Reef Ecosystem Dynamics For Site Closure Strategy Analysis, 19th International Congress on Modelling and Simulation, Perth, Australia, 12–16 December 2011.
- Kearney, R.E. 2002. Recreational fishing: value is in there of the holder. T.J. Pitcher ve C.E. Hollingworth (eds), Recreational Fisheries: Ecological, Economic and Social Evaluation. Oxford: Blackwell Science Ltd, 17–33.
- Peirson, G., Tingley, D., Spurgeon, J. ve Radford, A. 2001. Economic evaluation of inland fisheries in England and Wales. Fisheries Management and Ecology, 8: 415–424.
- Özmen, M.M., Aker, U., Yaylagülü, D., Demiroğlu, E. ve Ceylan, Ç. 2010. Elazığ İlinde Kültür Balıkçılığı, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası VI. Öğrenci Kurultayı, 27 Kasım, Ankara.
- Radomski, P. J., Grant, G. C, Jacobson P.C. ve Cook, MF. 2001. Visions for recreational fishing regulations. Fisheries, 26: 7–18.
- Sauer, W.H.H, Penney, A.J., Erasmu, C, Mann, BQ, Brouwer, S.L. ve Lamberth, S.J. 1997. An evaluation of attitudes and responses to monitoring and management measures for the South African boat-based line fishery. S. Afr. J. Mar. Sci., 18: 147–163.
- Sipponen, M. ve Muotka M. 1996. Factors effecting the demand for recreational fishing opportunities in Finnish lakes during the 1980s. Fisheries Research, 26: 309–323.
- Tunca, S., Ünal, V., Miran, B. 2012. A preliminary study on economic value of recreational fishing in Izmir Inner Bay, Aegean Sea (Turkey), Ege J. Fish. Aqua. Sci., 29(2): 55-62.
- Veiga, P., Pita, C., Leite, L., Ribeiro, J., Ditton, R., Goncalves, J.M.S. ve Erzini, K. 2013. From a traditionally open Access Fishery to modern restrictions: Portuguese anglers' perceptions about newly implemented recreational fishing regulations. Marine Policy, 40: 53–63.
- Zengin, M. 2013. An Overview of the Status of Recreational Fisheries in Turkey: Samples of Galata Bridge, the Dardanelles, and Lake Abant. Yunus Arş. Bül., 2013 (2): 51-65.
- URL1. <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=9.5.16537&sourceXmlSearch=3/2&MevzuatIliski=0>